

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja ces. kr. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 2 kroni.

Udje dobé list zastouj.

Vsebina: Postava glede regulacije in odkupa gozdnih in pašnih služnosti. — Nekaj o razpečavanju, oziroma izkoriščanju sadja. — Stroji za porabo rožja kot krmo in gnoj. — Važnost travnikov. — Perutninarski list: Perutninarski kongres v Gradcu, 22. septembra 1908. Potovalna predavanja o perutninarstvu. — Iz podružnic in krajinah društev. — Uradno. — Zadruga: Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Tržna poročila. — Oznanila.

Postava glede regulacije in odkupa gozdnih in pašnih služnosti.

Nobeno vprašanje ni bilo v zadnjem času tako nujno in pereče, ko vprašanje logarskih in pašnih služnosti in zagotovo se ne trdi preveč, če se opozarja na to, da so poleg raznih drugih vzrokov posebno pripomogle neznosne razmere pri logarskih in pašnih služnostih, da se je nakupilo toliko kmetijskih posestev in odtegnilo kulturi.

Kakor je pač splošno znano, je prineslo leto 1848. našim kmetom svobodo od urbarijalnih dolžnosti. Poleg teh pa je obstajal še drug način pravnega razmerja med kmeti in gosposko, oziroma med državo in deželno, ki se ni uredilo, (l. 1848.), namreč ravno služnosti ali servituti. Po statističnih pozvedovanjih, ki jih je ob svojem času priobčilo poljedelsko ministrstvo, iznaša v Avstriji s služnostmi obtežena gozdna površina 1.439.645 ha. Od teh odpade na Štajersko za državne loge 52.105 ha in na zasebne loge 59.294 ha, skupno torej 111.394 ha.

Že teh par števil, ki nikakor niso absolutno zanesljive, ki pa nam vendar dajejo nekak vpogled v te razmere, kaže na presenetljiv način, da je vprašanje o gozdnih in pašnih služnostih zelo važno in da je deželna kultura pri tem vprašanju zelo interesirana.

K temu še pride, da daje to pravno razmerje vedno povod za spore in tožbe med vezanimi in upravičenimi, tako da se je že cesarici Mariji Tereziji zdelo potrebno, vsaj skusiti spraviti nekaj reda v te razmere. To bi naj opravila tako imenovana „General-Waldbereit-Berain-und Schätzungskommission“, ki jo je ustvarila za štajersko deželo. Uspehi in delo te komisije so zabeleženi v 28 knjigah, ki jih je imenovana cesarica potrdila leta 1766. Pozneje, posebno pa v letih 1845. in 1851. se je v štajerski nižki dolini trudila regulacijska logarska komisija, da bi spravila zmedene služnostne razmere nekoliko v red. A vse te ukrenbe so ostale čisto navadni poskusi in niso nikjer mogle odpraviti zla.

Šele s patentom 15. dne julija l. 1853., drž. zak. št. 130 se je stvar uspešneje začela. Po tej postavi bi se naj pravice do sekanja gozda, jemanja lesa in drugih

logarskih produktov, pašne pravice in vse druge poljske služnosti, pri katerih je bila posest obezanca gozd ali k gozdni kulturi spadajoča zemlja, uradno ali odrešile ali regulirale. Razun tega so prišle pod moč te postavave še služnosti drugih vrst, s katerimi pa se tukaj ne bomo dalje bavili. Za izvedbo te postavave so se v vsakem političnem okraju osnovala deželne komisije, ki so stale pod vodstvom ministrstva notranjih rečij. Po potrebi bi se naj imenovala tudi lokalne komisije. Pred vsakim odkupom naj bi se izvršila regulacija. Ko so te deželne komisije opravile svoje delo, so se razpusstile, formalno pa postopanje po patentu iz leta 1853. še vedno ni završeno, ampak še danes se lahko vršijo po tedaj predpisanem načinu regulacije in odkupi.

Na Štajerskem se je takrat prijavilo 3158 služnostnih pravic, med temi 504.045 oralov lesa in 134.582 oralov paše, skupno torej 638.627 oralov = 367.000 ha. Od tega se je odrešilo v oralih: 9568 lesnih pravic, 8390 pašnih pravic, 5142 steljnih pravic, 845 pravic za izrabo gozda; reguliralo se je v oralih: 7973 lesnih pravic do izrabe gozda.

Da se s to akcijo vse zlo ni spravilo s sveta, to nam kažejo današnje tožbe in pritožbe. Neglede na nekatere gorostasne nejasnosti omenjenega patenta, ki so se od uradno poslušajočih oseb večkrat razlagale in rabile na škodo upravičencev, so se pokazale sledeče slabosti:

1. Raba lesa se ni zaračunila na podlagi lesnih cen v času izvedbe patenta z leta 1853., ampak za podlago so se vzele cene lesa, kakor jih je imel v letih 1836. do 1845., ko je bil les neznanško cen

2. Od te na omenjeni način izračunjene rabne vrednosti, oziroma od odkupnine, se je odtegnil še znesek, ki „je potreben za delo“:

3. Namestu z zemljo oziroma posestvom, se je odrešitev lahko izvršila tudi v denarju, upravičenci pa niso dobili denarja, ampak razdolžitvene obligacije (Grundentlastungsobligationen), ki pa so ob času rešitve tudi bile pod nominalno vrednostjo, tako da se je zgodilo, da so upravičenci po 20 do 40 odstotkov pri tem izgubili, ne glede na to, da so morali, če so hoteli obligacije spraviti še v denar, plačati tudi za posredovanje.

4. Če se je izvršila odkupitev z zemljiščem, potem se je to kolikor mogoče drago zaračunalo. V tem slučaju se niso, kakor pri zaračunanju vrednosti lesa, vzele cene iz leta 1836. do 1845., ampak izračunala se je povprečna tedanja in prihodnja porabna vrednost. A pri tem se ni oziralo na davke, ki jih bo prejemalec moral v bodoče plačevati.

Zato se nam ni treba čuditi, da so se navajali v deželnih zborih slučajih, po katerih se je plačalo n. pr. za rabno pravico v vrednosti 1200 goldinarjev le 60 goldinarjev in da je odkupnina znašala premnogokrat komaj toliko, kolikor so požrle potrebščine prvega leta, kakor dokazuje dr. Walter Schiff.*

Pri regulacijah so upravičenci bili po večini oškodovani, kar imenovani avtor izrečno navaja.

Da navedemo samo par primerov, omenimo, da je obvezanec po svoji prosti volji lahko določal čas in kraj za izvedbo lesnih in steljnih pravic. Iz tega je sledilo, da se je les večkrat nakazal na krajih, kjer je stalo spravljanje več, ko je bila pravica vredna; stelja pa se je nakazala navadno še le tedaj, ko je bila že brez vrednosti, ker je bilo prepozno. Mnogokrat so se obvezanci tudi sklicevali na nezadostnost gozda. Udeležba je bila prvotno določena na ves gozd. Pri regulaciji pa so se rabne pravice omejile na en del gozda, ostali del pa je bil nedotakljiva last, ker se je cenilo zelo „na grobo“ so bile napake neizogibne, a te so bile večkrat v korist obvezanca. K temu je še prišlo, da so se logarsko-postavne določbe poostrile in da so se na podlagi teh, baje z ozirom na ohranitev gozda, uradno omejile pravice do užitka gozda.

Pri pašnih pravicah se je opazalo isto. Tukaj se je operiralo navadno z uvedbo ne popašnih krajev, pot k napoju se je zaprla, ali pa so se odredbe o poškodovanju gozda drakonsko izrabljale. S planš so upravičence navadno pregnali z napredujočim pogozdovanjem.

Tako postava iz leta 1853. ne le da ni izpolnila svoje naloge, ona je služnostnim upravičencem naravnost mnogo škodovala.

* Österreichische Agrarpolitik seit der Grundentlastung. Tübingen, 1898. H. Laupp.

Pritožbe v štajerskem deželnem zboru so prihajale tako glasne, da se je v letih 1884. do 1887. resno pečal s tem vprašanjem. A šele v zasedanju leta 1900/1901. je prišlo do konkretnih predlogov, potem ko je vlada izjavila, da spada ta stvar v področje deželnih zborov. 25. dne julija 1902 je dobil deželni odbor nalog, naj izdelava osnutek postave glede odkupa in uravnave gozdnih in pašnih servitutov in naj ga predloži deželnemu zboru. V svrhu informacije se je vršila tedaj ob udeležbi zastopnikov in obvezancev 23. in 24. junija 1903 tozadevna anketa. Razun tega je podala c. kr. štajerska kmetijska družba s 3. marcem 1908 svojo izjavo o tej stvari in je predložila osnutek postave, ki povdarja pri vsej akciji regulacijo. Med tem pa so agrarni poslanci v zasedanju deželnega zbora predložili že popolnoma izdelane osnutke postave, ki so nastali ravno po inicijativi vlade.

Tako je nastal od deželnega zbora v letošnjem zasedanju sprejet osnutek postave „o novi vrednosti odkupa lesnih, pašnih in steljnih pravic in pravic za vporabo gozda, reguliranih v patentu, iz 5. junija 1853, drž. zak. št. 130, kakor tudi varovanja pravic deležnih pri gozdih“.

Osnutek obsega 42 §§ in lahko se reče o njem, da je kmetom prijazen. V prvem delu (§§ 2 do 9) obsega določbe, ki veljajo za nove regulacije. Te se morajo izvršiti na podlagi onih pravic do užitka, ki so se določile pri izvršitvi že večkrat omenjenega patenta iz leta 1853. Nova regulacija naj odpravi vse napake, ki obstajajo še iz leta 1853., naj uredi služnostno razmerje po današnjih potrebah upravičenca in obvezanca in zajamči pravico do užitka.

Ta nova regulacija naj obsega pri gozdnih služnostih: a) napovedbo kraja, kjer se dobivata les in stelja; b) čas napovedbe, nakaznice in odjemanja lesa in stelje; c) čas odjema; d) eventualno natančno označbo množine in kakovosti odjemanih logarskih produktov in njihove cene, če se naj zanje plača.

Pri pašnih služnostih naj ta nova regulacija obsega: a) nakaz pašnih prostorov sploh, kakor tudi za slučaj, če bi se pašna pravica omejila s pogozdovanjem; b) čas, označbo in naznanilo zaprtja paše; c) napajanje in preganjanje živine; d) čas paše, število in kakovost živine; e) napravo plotov in les; f) napravo in vzdrževanje potov, hlevov, posušitev, vodotokov, krčevin, zboljšavo paše in dovoljitev nastopov.

Pri logarskih pridelkih n. pr. lokalni komisar dovoli njih prodajo, oziroma da sme njih lastnik z njimi svobodno razpolagati.

Pri določanju kraja, kjer se naj vzmeta les in stelja, predpisuje postava, da se naj lahko odvažata, pri nakazovanju paš pa, da se mora na njih lahko in nemoteno pasti. Pravice do sekanja in izvažanja lesa, prevzema in dobivanja stelje pa se naj spremenijo v oddajo lesa in stelje, tako da morajo obvezanci upravičencem les in steljo spraviti, na določen kraj. Tudi je poskrbljeno za to, da se lahko les za kurjavo in stelja eventualno nadomestita s čim drugim.

Drugi del postave zadeva odkup in obsega 13 točk (§§ 10 do 22). Tukaj hočemo navesti iz njih samo najvažnejše

določbe. Služnostne pravice se lahko za denar ali zemljo popolnoma ali deloma odstopijo, „če se s tem navadno gospodarstvo na obvezanem ali upravičenem posestvu ne spravi v nevarnost“, ali „če se ne oškodujejo s tem glavni deli deželne kulture.“ V denarju se naj reši le tedaj, če se potrebščine upravičencev ne dajo pokriti na kak drag način. Pri odkupu pravice doužitka v denarju se naj računa po letnem dohodku, od katerega se odtegnejo stroški, ki so potrebni za dotični obrat. O ceni se pogovore ali stranke med seboj ali pa se vzamejo lokalne povprečne cene zadnjih desetih let za podlago pri računu. V drugem slučaju določijo ceno izvedenci. Od letnega dohodka se odštejejo še eventualno upravni stroški, ostanek se pomnoži s 25 in ta znesek tvori potem odkupnino.

Odkupnina se naloži od kompetentnih oblasti ali v državnih papirjih ali v pupilarno varnih vrednostnih papirjih štajerske dežele in lastnik sme dvigati samo obresti. Le če gre za dedščino, ki se naj izplača bratom ali sestram, za hipotekarne dolgove, ki so ob času odkupa že bili na upravičenem posestvu, amelioracije, nakup in mobilij, se lahko dvigne ta glavnica.

Če se reši služnost z zemljo, se vrednost določi ravno tako kakor v prejšnjem slučaju. Paziti je treba samo na to, da se vrednost posestva, ki se odstopi, zaračuna po njegovi trajni vrednosti, to je sedanji in oni, ki se se pričakuje. Pri tem se mora gledati tudi na to, da se posestva interesentov kolikor mogoče zaokrožijo.

(Pride še.)

Nekaj o razpečavanju, oziroma izkoriščanju sadja.

(Izvirni spis.)

Brezdvomno smo se za umno razpečavanje, oziroma izkoriščanje sadja do sedaj premalo pobrigali. V letih, v katerih je malo sadja, se taisto lahko brez težkoče precej dobro proda. Ga pa tudi v dobrih sadnih letinah za res povoljno ceno razpečati, je nekaj, kar se bomo morali še le priučiti. Primerno zadovoljiv uspeh pri razpečavanju sadja v dobri letini redko dosežemo, posebno ga ne dosežejo naši kmečki posestniki. Dostikrat se sadje naravnost potraja in to deloma tudi zato, ker se ne poslužujemo sredstev, ki so nam na razpolago in ki bi, ako bi posegli po njih, pripomogli, da bi nam sadje dalo čisto druge, t. j. boljše dohodke, kakor do sedaj.

Med drugim se tako na primer že pri trganju in prebiranju sadja ne oziramo na tisto točnost, ki je potrebna, da lahko vpliva na ceno sadja. Že v slabih sadnih letinah, v katerih odjemalci sicer niso preveč izbirčni, naj bi bila naša skrb odjemalcu le z dobrim, trpežnim sadjem postreči, ker si ga s tem nekako privabimo za prihodnjokrat. Ako pa izkoriščamo take slučaje in mu prodamo, oziroma vrinemo vse, torej tudi obtolčeno, črvivo in zanikerno sadje, ki ni stanovito in ki mu lahko pokvari dobro robo in ga spravi ob zaslužek, tedaj se bode on nam v dobrih letinah gotovo izognil.

Prodajajmo torej le boljše blago, slabo itak na ta ali oni način doma vporabimo.

Za izbrano sadje dosežemo brez dvoma tudi boljšo ceno.

V dobrih sadnih letih pa bi morali biti še natančnejši. Ako bi splošno vsepovsod sadje bolj skrbno prebirali in spravili na trg le lepo trpežno sadje, tedaj ne bi bilo tako velike ponudbe sadja, kakor je to običajno sedaj v dobrih letinah. Manjši pa ko je ponudba, tem višja je cena.

Če bi se vsi te smeri poprijeli, bi gotovo dobili za samo izbrano sadje tiste dohodke, ki jih dobimo sedaj za mešano, torej vse blago. Razven tega bi nam še ostalo skoraj polovica sadja, iz katerega bi naredili pijačo za dom ali prodajo; bi ga pa tudi lahko na kaki drugi način doma vporabili.

Skušajmo doseči ta cilj. Tu in tam bo sicer težko dosegljiv, a nedosegljiv ni.

Če ni mogoče posameznikom, je lahko pri skupnem, složnem postopanju, recimo potom sadjarskih zadrug.

Take sadjarske zadruge, ustanovljene na strogo zadrugi podlagi in pod dobrim vodstvom, bi sploh lahko ne le pridobile producentu stalne, bolj enakomerne dohodke, ampak one bi omogočile tudi konzumentu, da bi si to, kar potrebuje, lažje, boljše in tudi ceneje priskrbel, kakor do sedaj, ker jim ne bi bilo težko sčasoma izpodriniti prekupce in mešetarje. Ti so v dostih slučajih ljudje, ki jim kmečko delo prav ne diši in se zategavoljo poprijemajo danes te, juter one kupčije, o katerih mnogokrat nič ali pa malo zastopijo in ki hočejo na račun drugih dobro živeti, torej v kalnem ribariti. Po navadi nimajo nič, kar bi riskirali in če se obrne kupčija na slabo, je seveda zopet kmet, ki poplača stroške, ako je pregovorljivosti teh ljudi podlegel in jim zaupal. Veletrštvo pa, ki mu je podlaga strokovna izobrazba, ki je za zdaj neobhodno potrebno in ki se itak ne da kar tako meni tebi nič izpodriniti, se more sedaj posluževati teh ljudi. Bilo bi pa s kupčijo z zadrugami, ako bi te obstale gotovo bolj zadovoljno.

Brezdvomno bi take sadjarske zadruge, če bi bile ustanovljene vse povsod, povzročile popoln prevrat v načinu doseđanja izkoriščanja, oziroma razpečavanja našega sadja.

Njih delokrog bi se po potrebi in okolščinah lako sčasoma raztegnil na vse strani.

V prvi vrsti bi jim bilo skrbeti za prodajo svežega sadja; treba bi se jim bilo torej pobrigati za odjemalce.

Druga njihova naloga bi bila izdelovanje sadnega vina ali sadjevca v veliki meri.

Potem bi morali skrbeti za izdelovanje sadja, v konzervah ali suho sadje, se ve, ako bi razmere to zahtevale.

Nadalje bi bila njihova naloga nakupovati udom potrebščine istih in skrbeti za strokovno izobrazbo njihovega okrožja.

Kar se tiče prodaje svežega sadja, je znana stvar, da veliki odjemalci iz praktičnih in gmotnih razlogov najraje tja gre, kjer najde zadostne množine takega sadja, kakoršnega potrebuje in da ide kupčija naglo iz pod rok, se poslužuje prekupcev in mešetarjev, ki seveda pri tem lepe novce zaslužijo. Bi bile sadjarske zadruge tu, bi se brezdvomno veliki trgovec obrnil do njih in denar, ki ga sedaj dobivajo ljudje, ki

niso v to nikakor upravičeni, bi ostal njim, oziroma udom v korist.

Zadruga tudi lažje stopije v direktno zvezo s konzumenti, ker se lahko združnim potom ceneje reklama dela, kakor je to posamezniku mogoče.

Nadalje bi pa zadruga tudi lahko in bi pravzaprav morale vplivati pri svojih članih na to, da bi se sadje v pravem času potrgalo, pripravno zamotalo v zaboje ali sode (za prevažo) in da bi se previdneje prevažalo, kakor se dosihdob. Tudi bi lahko vplivale na uspešnejše pokončevanje različnih sadnih škodljivcev.

Neudje bi pa bili sčasoma prisiljeni se ali oklepati zadruga ali pa se poprijeti tudi vseh teh za umno razpečavanje sadja potrebnih, del ako bi hoteli življenski boj prestati.

Če preidemo k izdelovanju sadjevca, stoji jasno na dlani, da bi zadruga lahko čisto druge uspehe dosegle, kakor je to poedinemu mogoče. Praktično vrejene moštarnice in moderne kleti bi nam ne le prihranile veliko delavskih moči, ampak bi pripomogle, da bi pridelali razmeroma več in dobro, enakomerno robo. Dobra,

enakomerna roba pa je prvi pogoj gladki kupčiji.

Če bi, recimo, sčasoma razmere zahtevale tudi pridelovanje suhega sadja, oziroma sadnih konzerv, je pa izključno, da bi bil poedini posestnik zmožen to doseči, kar lahko dosežejo zadruga, ker si te lažje v ta namen moderno vredijo vse potrebne priprave.

Pridelovanje teh izdelkov se le izplača tedaj, ako se v veliki meri po ceni pridelajo. Morajo pa tudi biti najboljše kakovosti, če hočejo pretrpeti konkurenco.

Kar se nakupovanja potrebščin za ude tiče, je neovrgljivo, da se v velikem ceneje in boljše kupuje kakor pa v malem.

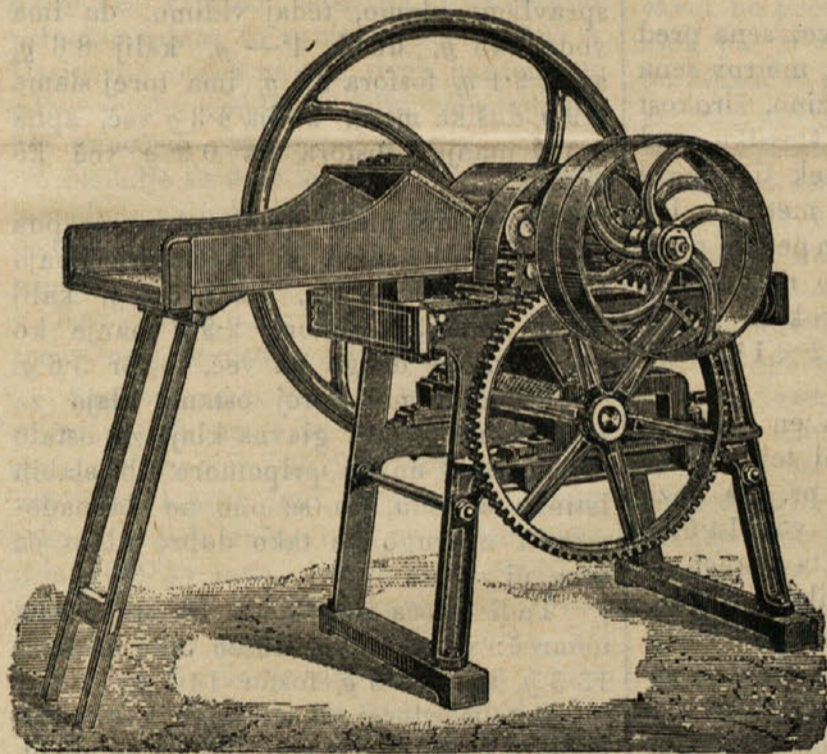
Če še omenimo strokovno izobrazbo, za katero bi imele tudi sadjarske zadruga skrbeti, nas skušnje uče, da se ljudje, ko so postali zadrugarji, veliko bolj zanimajo za različni, nujno potrebni pouk, kakor so se to preje.

Poleg drugih so gotovo tudi ravnokar navedene točke pripravne, ako se jih z vnemo pravilno poprimemo, nam pripomoči do boljnih dohodkov sadjarstva.

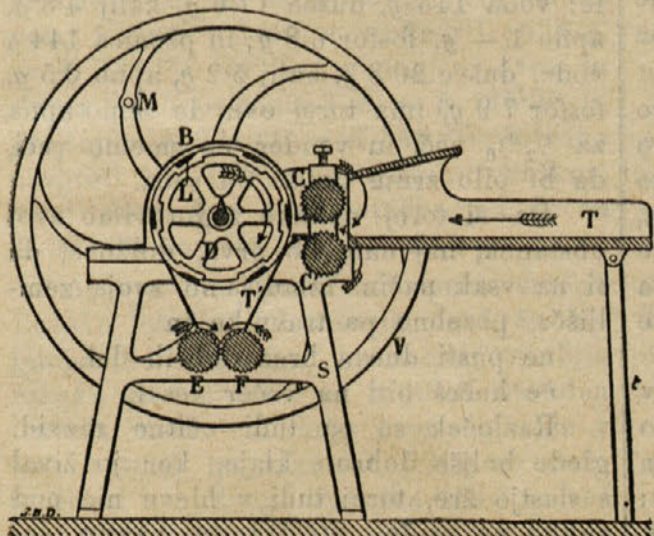
Zupanc.

Stroji za porabo rožja kot krmo in gnoj.

(Pošilja Rud. Sack, Dunaj II/8, Kronprinz Rudolfstrasse 36.)

Pogled stroja za umetno moč.

Prerez stroja za ročno gonjenje.

Kombinirani stroji za rezanje in drobljenje rožja, vejničja, rabuža (ulex, genista) in enakih tvarin.

molinom za debelo moko, tako, da se po potrebi lahko v njem melje kuruza, ječmen, rž ali oves.)

Poraba za krmo.

Rožje, ki se meni zrezati, se da v žleb T, ki ima pregibno podpornjo t, tam se tišči počasi naprej med oba žlebasti privodivna valjarja C in C', ki se vrtita v nasprotnih smereh in privedeta rožje k nožem. Reže se rožje od šestih nožev L, ki so pritrjeni na valjarju D in ki se sučejo v meri puščice okoli osi A. Ta valjar obkleva cilindrist obod B, ki tišči razrezane kosce rožja na spodaj v prostor T, kjer se združajo in zmečkajo. Oba bobna E in F sta na poseben način izrezana in ajuna medsebojna razdalja se da regulirati; sučeta se v nasprotni smeri in z različno hitrostjo (2 : 3), tako, da se lesovje v rožju popolnoma razdrobi. Zamašnjak V z ročajem M služi za gonjenje z roko, oziroma povzroči enakomeren tek stroja.

Zdrobljeno rožje pada v koš, ki se postavi pod valjarja E in F in se lahko ali takoj skrmijo, ali pa se poprej s slano vodo zamoči in pusti 48 ur v kadeh.

Opozarjamo na to, da se rožje ne sme tako daleč zdrobiti, da bi bilo sam prah, ker lahko pride potem, ko ga živina je, v dihala in ker postane slabše prebavljivo.

Na Francoskem se zmeljejo popolnoma suhe vinske tropine skupno z rožjem in se potem skrmijo živini. (Na željo se stroj lahko spoji tudi z

Delo in cena strojev.

Stroj št. 1. za ročno moč in gepelj* širina privodnega žleba: 30 cm; z roko se v uri napravi 70, z gepljem 170 kg zmletega rožja; teža okoli 420 kg; cena od Dunaja 360 K.

Stroj št. 2. za umetno silo.* (4 konjske moči so potrebne.) Širina žleba: 40 cm, zmelje pri 210 do 250 obratih na minuto v 1 uri do 350 kg rožja. Teža okoli 620 kg, ceva od Dunaja 580 K.

Če niso 4 delavci, ki so za gonjenje prvega stroja potrebni, ravno na razpolago, ali če se naj reže tudi slama in ne rožje, potem priporočamo porabo posebnega reznega stroja in posebnega stroja za rezanje rožja, ki pa se naj ostavi le tedaj, če se naj res rožje reže. Kdor pa ima že enega teh strojev, si bo prihranil precej stroškov. Sicer vsak stroj ni za to rabo, vendar se dobe pri nas o tem natančnejši podatki.

Važnost travnikov.

(Piše Alojzij Križanič, ekonom, Velika Nedelja.)
(Izviren spis.)

III.

Novi travnik.

Ko hočemo resnično dober travnik imeti, tedaj ga moramo, kakor sem že omenil, plevela očistiti; posebno nam je paziti pri napravi novega travnika na to, da mora dotično zemljišče biti čisto plevela, dobro obdelano in dobro gnojeno; ker le pod temi pogoji smemo trdno upati, da nam bo travna mešanica dobro uspevala. V to svrhu sadimo prej krompir, repo, koruzo, fižol, torej sadeže, ki zahtevajo večkrat okapanja in čiščenja zemlje.

Želimo torej svoje njive v travnike spremeniti, tedaj moramo prej v jeseni globoko zorati in čez zimo v sirovih brazdah pustiti. V spomladi pa, kakor hitro vreme in zemlja dopušča, se mora po dolgem in počez skrbno povlačiti, da se dobi primerna ravnina.

Ko je to storjeno, tedaj se prične setev. Zelo se priporoča, če se vmes poseja oves, ječmen ali jaro žito, kakih 90 kg zadostuje za oral; ker pregosto se ne sme sejati, da se male rastlinice ne zaduše, ampak se morajo le varovati škodljivih vremenskih vplivov, zlasti solnca, močnih nalivov i. t. d.; tudi plevela ne pusti rasti.

Ko smo eno izmed zgorej omenjenih semen vsejali in povlačili, tedaj se prične setev travnega in deteljnega semena kot mešanica. Ta se pripravi za (stalen travnik, začasni travnik, podsetev travnika, za obrežje, za deteljo z travo), po legi, zemlje, vlažnosti ali suši dotičnega zemljišča. (Metoda c. kr. dvornega svetnika in ravnatelja c. kr. semenske kontrolne postaje na Dunaju dr. Theodorja viteza Weinzierlna) ter pridejo v dveh oddelkih v porabo, namreč vsa težka semena skupaj in ravno tako vsa lahka.

Da se pa doseže zajamčen uspeh, se zavolj tega, ker mnogo sejavec ne zna pravilno in enakomerno in enakorazdaljno sejati, zmešane sejajo.

Sejajo se najprej vsa težka semena ter se polovica po dolgem, druga polovica povprek vseja, ako je sejavec ne več, nato se z navadno ali trnjevo brano lepo pod-

* Tvrška Rud. Sack pošilja na željo tudi v to primerne geplje, oziroma bencinove motorje za nizke cene in montira stroje za gepelj in umetno silo.

vlači, ne da bi se pustilo zemljo pred seboj ruvati, ker se seme na kupe spravi.

Za tem se vsa lahka semena vsejajo in povaljajo z valekom. V težki zemlji velja brana.

Ko je oves, ječmen ali jaro žito zrastle, se pri 30 cm višine požanje, kar da lepo zeleno krmo. Ta žita do zoritve puščati ni priporočljivo, ker trave zaduši, če se pa vendar to zgodi se mora zelo redko sejati.

Najboljši čas za setev mešanic je spomlad (april do polovice maja). Jesenska setev ni zasigurjena, in če se že mora sejati, se naj ob vlažnem vremenu seja.

V oskrbovanje novo vsejanih travnikov bodi v poštev, da se prvi dve leti lahko po njih pase, ali da se namakajo, spomladi je pa veliko vredno, če se z valekom povalja, ker se na tak način od zime vzdignjene rastline, zopet lepo k tlom pritisnejo indoseže lepo gladko površje. Tudi se prične gnojenje še le po drugem letu, vendar potem vsako leto enakomerno. Zelo se priporoča, da se eno leto gnoji z umetnim gnojem drugo zopet, z domačim.

Ko je pa navaden travnik zelo slab, tedaj se priporoča, da ga popolnoma prenovimo in staro tratnico podorjemo.

V to svrhu orjemo v jeseni dotično zemljišče, ga pustimo nepognojenega čez zimo v surovih brazdah. V spomlad se oves brez gnojenja vseja. Po žetvi ovsa se zemlja skozi večkratno oranje, in močno gnojenje z domačim in umetnim gnojem za v drugem letu nastopajočo okopavino n. pr. krompir, koruzo, pripravi.

Ko še je po drugem letu zemljišče zapleveljeno, tedaj moramo še enkrat okopavino vsejati ter za njo z močnim gnojenjem zemljo pripraviti. Šele tedaj po dve ali triletni njivski rabi zameremo v spomlad oves in za njim pripravno travno mešanico vsejati. Posetev se vrši po gori opisanem načrtu.

Stalni travnik, kateri ima velike lehe, se lahko podseja in poboljša s primernim travnim semenom.

V to svrhu se v jesen, še bolje v spomlad z travno brano po dolgem in povprek trdno povlači in potem z navadnim ali umetnim gnojem dobro pognoji.

Po senski košnji se travnik zopet dobro povlači, ter se mah in rastlinski deli lepo pograblja in odstrani, nakar se prične podsetev. Lahka in težka semena se skupno podsejejo. Potem se z valekom gladko povalja.

Pri setvi travnih mešanic za obrežja potokov ali jarkov se priporoča travna mešanica, obstoječa iz 80% Esparzete in 20% francoske pahovke, pomešane z vlažno zemljo, zelo na gosto vsejati in poteptati, in šele zatem tudi z vlažno zemljo zmešano travno mešanico vsejati; pri obrežju, kojega padec znaša čez 35%, se morajo z humozno zemljo in vodo zmešati semenja in kakor zidarska malta (Maurermörtel) nanositi in lepo poravnati.

Slednjič bodi povedano, da, ako imamo močvirne travnike, moramo jo prej osušiti potom drenaže ali vsaj z navadnimi pravilno izdelanimi jarki ležečo vodo izpeljati, ker drugače nam je zastoj vsako nadaljno delovanje.

IV.

Razloček med starim in novim travnikom.

Kdor noče delati, ta tudi ne uvidi lepega razločka v košnjah od navadnega ali novega travnika. Samo jeden pogled zadostuje, da se vsak za napredek vneti gospodar odloči za napravo novega travnika; ko je seno novega travnika veliko čes 1 m visoko, in gosto kakor lan; med tem ko na najboljšem navadnem travniku komaj kakih 30—50 cm visoko zraste. Torej daje površno ogledan novi travnik uže enkrat več od najboljšega navadnega. Kakov razloček šele v primeri slabega travnika. Ko bi zlasti letošnje leto imeli vsaj boljši gospodarji nove travnike in z umetnimi gnojili trošene, bi ne bila taka stiska za klajo, kakor je sedaj. Upoštevati moramo, da nele več zraste, ampak je tudi veliko boljša krma; ker so te trave užitno odbrane, ne da bi kiselica in druge take krmo neužitno storile.

Da se dovolj približno določi teža krme, koliko kateri voz daje; oziroma od katerega travnika je krma, je potrebno, da cenimo težo posameznih vozov naloženega sena. Ker le potem nam je mogoče približno določiti koliko suhe krme smo pridelali. To pa mora vsak gospodar znati, sicer mu ni mogoče napraviti računa, kako bo izhajal s krmo čez zimo. Ker pri tem ni merodajna le množina krme, ampak teža dotične krme.

Ko imaš dobro naložen voz sena pred seboj, zveš, koliko kubičnih metrov sena je na njem, ko z metrom dolžino, širokost in visokost izmeriš, ter te številke med seboj množiš. Dobljeni znesek ti pokaže množino sena v kubičnih metrih. Pri merjenju se na vseh straneh en pedenj pusti neizmerjenega, ker tam seno ni otlačeno ko je voz 5 m dolg, 2 m širok in 1½ m visok, tedaj je na vozu $5 \times 2 \times 1\frac{1}{2} = 15$ kubičnih metrov sena.

Da pa zveš koliko tehta en kubični meter, treba ti je na mostni tehtnici en voz sena stehtati. Ko je n. pr. na vozu 20 m³ sena in je tehtal celi voz 1450 g potem tehta 1 m³ 72 kg. V ta namen se deli število centov, s številom kubikmetrov, torej 1450 g: 20 m³ = 72 kg.

V kupih stlačeno seno je težje (v takozvanih utah). Dočim tehta 1 m³ novega sena 70—75 kg tehta uležano seno po preteku jednega meseca 92 kg in čez 6 mesecev okoli 109 kg. Suha detelja je lažja za 10 kg pri kubikmetrih; uležane pa tehta 80—95 kg kubikmeter.

Bodi povedano, da je seno dobro gnojenih, ali tudi novih travnikov veliko težje, ko iz navadnih travnikov in to zato, ker je v njem več fosfora, kalija, dušika in tudi apna, torej snovi, katere delajo seno okusno; zato tudi vidimo, da žival rajši žre, ko navadno krmo ali še celo šar.

Bodi vzgled: v tisoč delih torej v kilogram je po dr. Emil Wolf preiskano seno iz travnikov: voda 143 g, dušik 15.5 g, kalij 16— g, apno 9.5 g, fosfor 4.3 g; otava in mlada trava: voda 160 g, dušik 19.1 g, kalij 22.3 g, apno 10.4 g, fosfor 5.9 g; kislja krma, torej tudi šar ima le: voda 140 g, dušika nič, kalij 8— g, apno 7— g, fosfor 1.4 g. Tukaj se torej dovolj vidi razlika, zakaj nam živali no-

čejo uspevati, rasti, in močne postati; prvič za hitro rast ni dušika v krmi; drugič je mnogo manje ko en del fosfora, tretjič je več ko pol manje kalija, apna pa tudi ena tretjina manjka in mi hočemo lepo žival in mnogo sena, šara, nočemo pa delati novih travnikov, ali stare vsaj gnojiti, kjer niso mokri, ker le samo mislimo da če je le dosti krme, ne pa katera je boljša.

Mnogi izmed gospodarjev odvrtaajo gospodarje od naprave novih travnikov, ter jim priporočajo saditev krompirja, zlasti v naših krajih; bodi zopet dokaz, ker se govori, da je krompir redilnejši od krme. Krompir, ko je dozorel, ima po dr. Emil Wolf: voda 770 g, dušec 4.9 g, kalij 4.3 g, apno 6.4 g, fosfor 1.6 g, v tisoč delih redilne snovi. Kje je torej tisto hvalisanje da krompir več daje kot dobro napravljen travnik? Odkrito rečeno, le od strani neizkušenih ljudi, kateri naravnih zakonov niti od daleč ne poznajo.

Ko k temu primerjamo inkarnatko deteljo, vidimo zopet velikanski razloček; voda 167 g, dušec 19.5 g, kalij 11.7 g, apno 16— g, fosfor 3.6 g, in čisto mlada kakor se navadno pri nas sproti kosi: voda 167 g, dušec 35.5 g, kali 29.7 g, apno 23.5 g, fosfor 10— g ako je pa popolnoma zrela ima vode 150 g, dušec 12.5 g, kalij 10— g, apno 15.8 g, fosfor 4.4 g, v tisoč delih redilne snovi.

Ce k temu primerjamo rženo, dobro spravljeno slamo, tedaj vidimo, da ima vode 143 g, dušik 4— g, kalij 8.6 g, apna 3.1 g, fosfora 2.5 g, ima torej slama 0.9 g dušika manj, kalija 4.3 g več, apna 3.3 g manje, fosfora pa 0.9 g več ko krompir.

Še ržene pleve imajo razven apna več redilnih snovi ko krompir, imajo namreč: voda 143 g, dušik 5.8 g, kalij 5.2 g, apno 3.5 g, torej 2.9 g manje ko krompir, vse druge pa več, fosfor 5.6 g.

Krompir naj torej ostane klaja za prešiče, ne pa kot glavna klaja za ostalo živad; ker on le pripomore ob slabih letinah k senu, in se ono ne da nadomestiti z drugo še tako dobro klajo če sena ni.

Tudi rdeča detelja je izvrstna; ima namreč: voda 150 g, dušec 30.5 g, kalij 13.5 g, apno 2.5 g, fosfor 14.5 g.

Detelja je torej edina, ki nam k senu pripomore, le žal, da ima zelo malo apna v sebi.

Oves, najboljša pomožna klaja ima le: voda 143 g, dušec 17.6 g, kalij 4.8 g, apno 1— g, fosfor 6.8 g; in pšenica 144 g vode, dušec 20.8 g, kalij 5.2 g, apno 0.5 g, fosfor 7.9 g, ima torej oves le samo apna za ½% več, in vendar ne smemo reči, da bi bilo zrnje boljše od sena.

Da si torej nekako zagotovimo svoj obstanek, naj nam bo prva, dolžnost da si na vsak način izboljšamo svoja zemljišča, posebno pa travnike in ne pusti dneva brez dobrih del, če hočeš biti na večer vesel.

Razloček se pa tudi očitno razvidi glede boljše dobrote klaje, ker jo žival s slastjo žre, torej tudi v hlevu nič pod zgubo ne pride. Stroški za nakup semenja se uže prvo leto vrnejo v pridelku. Torej nikar misliti, da so se v blato vrgli, zakaj:

kdor je samemu sebi hlapec, slabši je, ko tihotapec.

Razloček med gnojenim in negnojenim travnikom.

Vsak zna, da je letos suša močno nastopila in je torej sproti se vse posušilo. Dasi je otava bila zadržana, smemo z mirno vestjo upati, da nam otavič še kaj pripomore, zlasti tam, kjer je bilo gnojeno z umetnimi gnojili.

Pri senu so že gospodarji hudo občutili, ker ga je mnogo manje zrastle; toda kjer se je z umetnimi gnojili pravočasno pred zimo gnojilo so bile senske košnje dokaj povoljne.

Iz lastnih tozadevnih skušenj podajam to-le: travnik, ki leži v dolu kraj potoka kakih 219 m nad morjem, torej kot poplavina, je dala parcela 500 m², velika le 225 kg sena, dočim je bila druga 500 m² velika sosednja parcela gnojena z 35 kg Tomaževe žindre in 30 kg kajnita, ter je dala 420 kg sena, torej 195 kg več računjeno 1 q po 10 kron je 20 kron, zakar dobim dve vreči gnoja, ne le teh par kil, ter še imam 7 kron dobička.

Drugi travnik na teški glinasti zemlji poskusne parcele po 500 m² velike, je dala negnojena parcela 161 kg sena, dočim je druga gnojena z 10 kg 40% kalijeve soli in 30 kg superfosfata dala 203 kg sena in tretja gnojena z 10 kg 40% kalijeve soli, in 40 kg Tomaževe žindre, dala 213 kg sena, torej 52 kg več v grozni suši, na vsestranskem pripeku solca in vetra v visočini 223 m. Dasiravno otava na teh dveh parcelah ni odgovarjala, vendar je bila celo leto dokaj povoljna paša.

Nadalje so dale lanske parcele sledečo množino: parcela 500 m², velika na pesku travnik negnojena iz leta 1907., 247 kg, medtem ko druga 500 m², velika gnojena v letu 1906., 13. nov. je dala 378 kg sena, torej še drugo leto 131 kg več.

Kot na novo vsejani travnik je dal preračunjeni na 1 ha negnojen 1200 kg sena, in gnojen 2520 kg torej 1320 kg več sena lansko leto, a zdaj pa ravno tako na 1 ha računjena negnojena parcela 7300 kg sena, in gnojena 9840 kg, torej 2540 kg več pridelka v letu 1908.; pri tem pa je bil še vsejan oves kot čuvar rastlin in je dal negnojen 840 kg zrnja, in 1640 kg slame, gnojen pa 1380 kg zrnja, in 2960 kg slame, torej 540 kg več zrnja in 1320 več slame. Torej skoz dve leti 3860 kg več sena na gnojeni in na novo vsejani parceli v vrednosti po 6 K = K 231.60, in še vračunjen oves in slama 14 K oziroma 3 K = K 115.20 in prejšnjih K 231.60 = K 346.80 dobička nasproti K 122.20 gnojilnih stroškov, torej skoz dve leti dobička na 1 ha K 224.60 navzlic suši.

Ali je torej tu denar proč vržen? Lansko leto je dal travnik na 1 ha negnojen 2460 kg sena, ko vendar ni bila nikaka močna suša, in to stari navaden travnik med tem koje novi negnojen v suši rastoči travnik dal 7300 kg sena, torej od navadnega travnika 4840 kg več sena, koliko je to vozov se lahko iz prejšnjega spisa posname v kubičnih metrih. — Ali tudi ta travnik, ki je lani dal 2460 kg sena kot negnojen, in gnojen 6380 kg, je dal to leto negnojen 4940 kg sena, gnojen pa 7560 kg torej pri samem

senu ne vračunši otave skozi dve leti 6540 kg več sena, in še lansko leto 3740 kg od negnojenega več otave, skupaj torej kot dobiček dveh let 10.280 kg napram pri negnojenem še lansko leto 500 kg otave, skupaj torej le 7900 kg. Umeten gnoj (ali vražji prah) ne učinkuje le samo eno leto ampak več let.

Toraj nikar se ustrašiti majhnega truda, in pol dneva zamude ko se nam dobro premišljeno ne le obrestuje, ampak tudi kapitalizira.

Ostane naj toraj vsak kmet kot mož beseda pri sklepu naprave novih travnikov, naj se noben ne izgovarja, da se ne da doseči, na kakem močvirji, boljša krma potem vsejanja travnega semena, oranja, nasekavanja i. t. d.

Kogar pa malenkost bega,

Ta se pa se svojo pametjo krega.

Perutninarski kongres v Gradcu, 22. septembra 1908.

(Nadaljevanje iz št. 20. in konec.)

Sedaj prehajam na najbolj kočljivo točko, vprašanje pasem, in hočem pred vsem opisati razne navadne načine, po katerih se to vprašanje navadno rešuje.

1. način: V krajih, kjer se prebivavci ne pečajo posebno s perutnino, kjer pa je vendar veliko povpraševanje po jajcih, se priporočajo pred vsem pasme, ki zelo mnogo jajec izležejo (n. pr. italijanske, Minorke). Ne zanikavam, da se lahko pri teh pasmah s smotreno vzrejo, a le samo z njo, zelo mnogo doseže, a vendar si ne prikrivam, da se pri takih pasmah, posebno če so prešle v kmetsko perutnino in če se goje na veliko, pokaže počasi sledeče:

Vse pasme, ki ležejo zelo mnogo jajec, imajo neznansko slabo meso in valijo zelo malo ali celo nič. S tem se odvrta perutninarji, oziroma perutninarice (ki pridejo tukaj pred vsem v vpoštev), od vzreje, ker ni kvokelj, se število perutnine ne pomnoži ampak prej celo zniža.

Če pa so med tako perutnino tudi kokoši, ki so dobre za valjenje, se pokažejo najnerodnejše in neprimerne križanke, ki so za perutnino prava kuga. Da pa bi se pure leta in leta samo zaradi valjenja krmile, ali da bi se nakupil aparat za valjenje, to se pač od kmetice ne more zahtevati.

2. način: Če se hoče po deželah povzdigniti perutnino, se navadno priporočajo ločeni plemenski okoliši za perutnino, ki ima mnogo mesa in za ono, ki nese dosti jajec, ali pa se priporoča umetna perutnina, ki je za oboje dobra. Take zveze so: italijanske-Wyandotte, italijanske (Minorke)-Plymouth ali Langshans, Orpingtons i. t. d. Tudi pri tem načinu veljajo v veliki meri pomiselki in ugovori, ki smo jih navedli pri prvem načinu.

3. način: Ima se naj pasma, ki je dobra na mesu in pri jajcih, inozemska — seveda angleška ali ameriška — n. pr. Wyandottes, Orpington, eventuelno tudi Langshans, v novejšem času — nazori športnih perutninarjev se menjajo kakor

pri ženski obleki moda — vsako leto kaka nova pasma, sedaj n. pr. Rhode-Islands. Če so vse te kure tako izvrstne, zakaj izgine čez par let ena za drugo. Pač zaradi tega, ker potrebujejo umetne pasme za svojo ohranitev vedno mnogo sveže krvi, dragih petelinov, ki se težko dobe, večje skrbi pri krmljenju, kakor jim je lahko posveti navaden perotinar. Ta večja skrb požre vsakokratni dobiček, ko se dobi iz njih; razun tega pa vzamejo perutninaricam vse veselje do teh pasem slabi in maloštevilni piščanci in veliko število zaprtkov.

Po vsem tem, kar smo tukaj navedli, lahko pridemo do prepričanja, da se z doslej opisanimi načini pač ne da povzdigniti z uspehom naše perutninarstvo. Omeniti pa moram — in to je izraženo že v naslovu mojih izvajanj — da se oziram pri tem na povzdigo perutnino v kaki celi deželi; razume se samo po sebi, da imajo lahko posamezni perutninarji z eno ali drugo zgore opisanih pasem mnogo uspeha, a za cele dežele se to iz vzrokov, ki smo jih doslej opisali, nikakor ne da doseči.

Z ozirom na vse, kar sem doslej povedal, se mi zdi edino primerno, da se deželna pasma s strogo plemensko izbero spremeni v enotno pasmo in da se potem z vzrejo v tem ali onem smislu zboljša. Ta pot je težaven, trudapoln in dolgotrajen, zahteva pa tudi resnične perutninarje in veliko veselje do perutninarstva. Daje pa tudi več veselja in zadoščenja, ko preprosto razmnoževanje perutnine, ki se je za drag denar naročila iz tujine.

Ta način ima tudi to prednost, da se ni bati mešanja krvi ali da bi se pasma kakorkoli poslabšala; lahko je to delo v toliko, ker je v današnjih križankah po deželi ohranjeno pač še mnogo stare krvi naše domače perutnine, kateri je treba s smotreno vzrejo samo pomagati do zmage.

Da je taka rešitev vprašanja pasem mogoča, to so dokazali posamezni navdušeni perutninarji na Štajerskem, ki so se vkljub začetnemu nasprotovanju s pomočjo c. kr. štajerske kmetijske družbe in c. kr. poljedelskega ministrstva požrtvovalno oprijeli te težavne in trudapolne naloge. Pred sedmimi leti še na Štajerskem ni bilo prave štajerske perutnine. Danes vam lahko predstavimo veliko in pač tudi mnogostransko razstavo pristno štajerske perutnine iz raznih perutninarskih struj, vzrejeno iz mešanega štajerskega deželnega plemena, popolnoma enotno in z dovolj razvitimi zunanjimi znaki, ki lahko označujejo v trgovini to perutnino kot štajersko. Ali se športni perutninarji strinjajo s tem ali ne, to nam je vse eno. Ugovor, da deželna kokoš tako imenovani pasemski kokoši in kos v tej ali oni stvari, ne drži; tudi se oglašajo z njim navadno oni ljudje, ki ne vedo koliko ta kokoš premore.

Kar se tiče mesa, se je pri štajerskem ogledovanju perutnine na Dunaju o priliki osmega mednarodnega gospodarskega kongresa konstatiralo od strani korporativnega poslanstva zadruga dunajskih perutninarjev, da je kakovost tega mesa mnogo boljše ko pa pri kateri koli izmed tako imenovanih umetnih pasem. Število jajec je zelo različno, tudi se ne da natančno določiti, ker so doslej le kaki štirje

perutninarji kontrolirali število jajec s tako imenovanimi pastnimi gnezdi. Dognalo pa se je, da je ena staroštajerska kokoš znesla 204 jajca na leto in njen rod 240. Sulmodolske so dale 145, celjske kokoši 160 jajec na leto. Da se prepričam sam, sem naredil od 1. januarja 1908 do 31. avgusta 1908 poskus in sem dognal sledeče pri 50 sulmodolskih kokoših: 1 kokoš je imela 132 jajec, 3 nad 120, 8 nad 100, 6 nad 90, 7 nad 80, 8 nad 70, 8 od 50 do 60 in 9 pod 50. Teža jajca je znašala 60 do 70 gramov. Poskušnja s pastnimi gnezdi pri 15 staroštajerskih kokoših je pokazala od 1. januarja do 31. avgusta 1908: 135, 117, 116, 105, 99, 96, 96, 94, 93, 91, 83, 80, 65, 55, 33. Teža jajca 50 do 60 gramov (60 gramov bolj redko).

Iz te statistike mi je postalo jasno, da lahko vsak perutninar iz tega materiala vzredi perutnino, ki se bo v tem ali v onem lahko na vsak način merila z inozemskimi pasmami. Če je štajerska kmetijska družba sklicala današnji kongres, potem se je to pač zgodilo iz tega namena, da bi lahko tukaj zbrani strokovnjaki na podlagi tega, kar so videli na razstavi, izrekli svojo sodbo; tukaj bi se naj oglasila tudi nasprotna mnenja, da bo tako vse skupaj na korist in prospeh avstrijske perutninarje in v nje povzdigo. V tem smislu se je tudi meni zdelo potrebno podati tukajšnja izvajanja posebno radikalno in prosim, naj se o tej stvari debatira. Posebno se obračam s to prošnjo na gospoda dr. Blanckeja, naj pove svoje mnenje o našem stremljenju in o vtisu, ki ga je naredilo nanj; vsled svojih mnogostranskih izkušenj nam bo zagotovo lahko podal dragocene nasvete.

Gospod dr. Blancke se najprej zahvali za častno vabilo, ki mu ga je poslala kmetijska družba. Odzval se je temu povabilu z velikim veseljem, ker zasleduje že leta in leta stremljenja štajerskih perutninarjev z velikim zanimanjem. Kar je videl na jubilejni razstavi perutnine, ga je v veliki meri zadovoljilo in presenetilo. Pot, ki so ga nastopili štajerski perutninarji, je po njegovem mnenju pravilen in jih bo pripeljal do zaželjenih uspehov. Seveda še ni vse popolnoma pravilno; pri staroštajerski perutnini se najdejo še strmi repovi; pri sulmodolskih kokoših pa je našel kokoši, ki ustrezajo idealu mesnate perutnine. Po daljši smotreni vzreji bo nastopila pri teh še bolj zunanja enotnost. Potem govori govornik o enakih stremljenjih v Nemčiji in sklepa z nasvetom, naj se koraka po tej poti vestno in smotreno naprej.

Gospod Otmar Maldeghem govori o posameznih kokoših na razstavi in podaja splošna navodila za umno perutninarjevo.

Gospod profesor Hibašič poroča, da se je tudi na Hrvaškem začelo domači perutnini posvečati več pozornosti in da so dosednji poskusi dali zelo zadovoljive rezultate. Sedaj se bo delalo z vsemi močmi na to, da se bo pred tujimi, inozemskimi pasmami gojila pred vsem domača perutnina; veseli ga, da bo lahko skupno s štajerskimi perutninarji deloval v isti smeri. Hrvaška perutnina je ista ko štajerska, tako da bi se lahko govorilo o južnoavstrijski perutnini. Mnogi štajerski

trgovci s perutnino je nakupijo zelo mnogo na Hrvaškem in jo prodajajo potem za štajersko, kar je pač dokaz za enako vrednost. Izvoz hrvaške perutnine znaša vsako leto okoli 10 milijonov kron.

Gospod Vuko Beck govori o nesenju jajec pri hrvaški perutnini; s pastnimi gnezdi je dosegel do 200 jajec na leto.

Gospod dr. Tantsch opravičuje nedelavnost društva za varstvo in rejo živalij v Mariboru z osebnimi razmerami in izrazi pomislek, ali bi ne bilo primernejše, če bi se vsi rodovi označevali kot štajerska kura in se ne bi ustvarjala takozvana celjska kokoš kot posebno pleme.

Gospod Arbeiter izjavi na to, da bi to ne bilo pravilno, ker obstaja po raziskovanjih gospoda Martinyja razloček med staroštajersko in celjsko kokošjo v jajcih in v piščancih, posebno kar se tiče barve.

Nato še govori gospoda Martiny, in dr. Blancke, ki izjavi, da se mu reja celjske kokoši kot dvojnate (na meso in jajca) ne zdi primerna, če se redijo staroštajerske kokoši na jajca in sulmodolske na meso. Pri teh dveh bi namreč odpadlo vedno dovolj kokoši, ki bi se dale potem dalje rediti kot dvojnate.

Gospod Arbeiter opozarja na to, da je za Spodnjo Štajersko potrebna pasma, ki leže rumenkasto barvana jajca, ker se ta barva zahteva pred vsem od Angležke in bi sprememba lahko povzročila škodo za trgovino z jajci.

Gospod Maldeghem govori v daljšem govoru za to, naj se še v nadalje gojijo raznobarvne pasme.

Gospod pl. Elpons omeni, da se je govorilo že o vseh treh štajerskih pasmah, ne pa tudi o radvinski perutnini in prosi zato gospoda Blanckeja, naj pove o tem svoje mnenje.

Gospod dr. Blancke izjavi, da je razstavljen radvinska perutnina naredila zelo dober vtis nanj; vendar pa o kokoši, ki jo je le mimogrede videl in pri kateri ne pozna njene porabnosti, ne more podati končnega mnenja. Če je res, da je radvinska kokoš sestavljena iz Dorkings, Langshans in Minorck, potem je mesnata kokoš. Ker ima Štajerska v sulmodolski perutnini že tako izvrstno mesnato kokoš, ni radvinska potrebna.

Gospod Franc Juvan pravi, da bi bilo želeto, da izgine radvinska pasma na Štajerskem popolnoma.

Gospod Papež izjavi, da se bo prihodnje leto vršila o priliki 30 letnega obstanke „Prvega štajerskega perutninarskega društva“ razstava, na katero se naj radvinska perutnina ne pripusti. Zato predlaga, naj se o radvinski kokoši glasuje.

Gospod pl. Elpons predlaga resolucijo, v kateri se izreče želja, naj se radvinska perutnina odstrani, zato se naj reja te perutnine ne podpira več iz javnih sredstev in naj se ne pripušča več k oficijelnim razstavam.

To resolucijo je kongres soglasno sprejel. (Delegati iz Kranjske in Hrvaške so se vzdržali glasovanja).

Predsednik vitez pl. Ecker se zahvali vsem navzočim, posebno pa govornikom in zaključi kongres, ki je trajal štiri ure.

Potovalna predavanja o perutninarstvu na Srednjem in Spodnjem Štajerskem. 419a—W

Da se bodo potovalna predavanja o perutninarstvu vršila intenzivneje, se je osrednji odbor c. kr. kmetijske družbe v svoji seji 2. julija t. l. izrekel za predlog perutninarskega odseka in naprosil gospode Armina Arbeiter, upravitelja deželne bolnice za umobolne v Feldhofu pri Gradcu, Otmarja Maldeghem, graščaka v Falkenhofu pri Andritzu in Janeza Pechany, upravitelja deželne hiralnice v Schwanbergu, naj prirejajo na podlagi Arbeiterjeve knjižice, in na vsakokratni poziv načelstva kmetijske družbe po raznih krajih Srednje in Spodnje Štajerske potovalna predavanja o perutninarstvu.

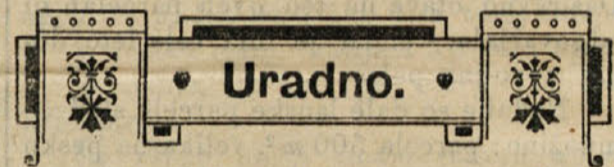
Zato prosimo vse cenjene podružnice, naj nam blagovolijo naznaniti svoje želje, naj se ta ali oni teh gospodov k njim pošlje in predava o perutninarstvu.

Omenjamo še, da sta gospoda upravitelja Arbeiter in Pechany na razpolago le ob nedeljah in praznikih.

Iz podružnic in krajskih društev.

Št. Ilj v Slov. gor. Tukajšnja podružnica še ima par varstvenih košev za drevesa iz pocinkane železne žice v zalogi; člani in sadjerejci so prošeni, naj pošiljajo naročila kakor hitro je mogoče, vodstvu podružnice.

R. Repnik
t. č. načelnik.

Razglas.

V času od 11. do 16. januarja 1909 se vrši na deželni sadje- in vinorejski šoli v Mariboru tečaj za oskrbovanje živine.

Ta hoče naučiti živinorejce, njihove sinove oziroma uslužbence na kratko in poljudno najvažnejše teoretične in praktične stvari o krmljenju, reji in oskrbovanju živine. V glavnem se bo oziralo pri tem na razmere, kakoršne so po vinoin sadjerejskih krajih.

Število udeležencev je določeno 20.

Prošnjiki za vsprejem v tečaj za oskrbovanje živine lahko dobe, v kolikor to pripuščajo sredstva, dnevno podporo 2 K. Da jo dobe, morajo izrečno navesti in si dati potrditi od občinskega predstojništva;

1. da so sami revni posestniki,

2. sinovi, oziroma uslužbenci revnih posestnikov.

To potrdilo se mora z navedbo starosti priložiti že takrat, ko se prošnjiki prijavijo za udeležbo pri tečaju.

Prošnjiki za udeležbo, ki ne rabijo podpore, morajo to v naznanilu za udeležbo izrečno navesti.

Tečaj obsega vsak dan 3 ure teoretičnega pouka in 2 uri praktičnih vaj.

Poučni jezik je nemški.

Prijave se morajo poslati do 1. januarja podpisaneemu zavodu.

Ravnateljstvo deželne sadje- in vinorejske šole v Mariboru.

ZADRUGA.

Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.

Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

Načelstvom posojilnih društev!

Zvezino vodstvo je prosilo letos v spomladi c. kr. namestnijo, da bi smelo letne sklepe za vse svoje članice skupno predložiti.

Ker je šla prošnja na c. kr. trgovinsko ministrstvo in še do danes ni rešena, zveza letos še ne more letnih sklepov predložiti skupno.

Zato prosimo vse pri nas včlanjene posojilnice, naj računski sklep za leto 1907. v dveh izvodih, **nemudoma** predložijo pristojnemu c. kr. okrajnemu glavarstvu.

V Gradcu, 10. dne decembra 1908.

Z združnim pozdravom

Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem.

F. Barta.

II.

Našim članicam.

Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem lahko, ker je nji poverjena pomožna akcija proti pomanjkanju, oskrbi velike množice sena in slame (ovsene in ječmene); zato je pač v interesu naših članic, da nam **nemudoma** pošljejo naročila, če rabijo za svoje člane seno ali slamo.

Dasi bodo pri nas včlanjene zadruge, oziroma njih člani, rabili krmo šele januarja ali februarja prihodnjega leta, vendar je že sedaj dobro, če si potrebne množine zasigurajo.

Zato jih vljudno prosimo, naj, če rabijo, pošljejo nam naročila z natanko označbo blaga, naslova, poštno in železniške postaje in roka, do katerega se mora poslati. Ker lahko oddaja zveza krmo le v celotnih vagonih po približno 100 meterskih stotov, zato se naj zbirajo naročila posameznih članov in nam potem skupno pošljejo, kakor hitro jih je za en vagon.

Izrečno pa moramo omeniti, da zveza te krme ne bo oddajala za znižano ceno, kakor v pomožni akciji, ampak le za razmeroma nizko ceno, kakor bo na trgu.

Zveza daje drage volje ponudbe za seno in slamo poštine prosto do zadnje postaje in pričakuje tozadevnih vprašanj.

V Gradcu, 26. novembra 1908.

Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem, vpisana zadruga z omejenim poroštvom.

F. Barta.

III.

Zadruge za vnovčevanje sadja.

(Iz „Österreichische Gartenzeitung“, III. 6).

Misel združnega vnovčevanja sadja ni nova. Vresničila pa se je še le v najnovejšem času in čuditi se moramo, da so sadjerejci tako dolgo čakali in da se niso že prej skusili kolikor mogoče rešiti spon prekupcev in mešetarjev. Saj je vendar jasno, da se zblížata producent in konzument, če se prekupci spretno izločijo in to je gotovo tudi na korist obeh delov, kakor kažejo številni primeri. Čim več členov pa je med producentom in

konzumentom, tem bolj draga postane vsaka roba in dasi ni producent pri tem prav nič kriv, vendar zvrčajo za to krivdo navadno nanj, ne da bi pomislili, da bi konzument mnogo manj plačal za blago, če bi ne bilo prekupca. Prekupec namreč ne posreduje za svojo zabavo, ampak za to, da kaj zasluži pri tem. In vsaj živeti mora.

Ravno pri sadni trgovini niso razmere nič kaj zadovoljive in trditev, da zaslužijo oni, ki se sadjem tržijo, več ko oni, ki ga pridelujejo, bo menda pač vendar le resnična. Iz tega pa sledi, da bi sadjerejec lahko zaslužil marsikateri groš, če bi vzel trgovino se sadjem sam v roke, marsikateri groš, ki pride drugače v roke mešetarja, ki ne pozna sadjerejčevega dela, ki ga pa tudi ne more in ne ve ceniti.

Posamezen producent pa lahko tukaj le zelo malo doseže; najprej še tedaj, če je tako blizu trga doma, da lahko sadje s svojega zemljišča spravlja naravnost ne trg in stopa tako s konzumentom v direktno zvezo. V takem položaju pa je zelo malo sadjerejcev in če se hoče vkljub temu doseči kak boljši uspeh, potem jim ne preostaja nič drugega, ko da se interesenti, če hočejo svoje blago spraviti dobro v denar, v tem slučaju sadje, združijo, oziroma da si ustanovijo zadrugo za vnovčevanje sadja.

Organizacija združnega vnovčevanja sadja prav za prav ni bistveno nikakor drugačna ko druge zadruge. Tudi tukaj se podvržejo vsi združniki pravilom, ki so za vse obvezna in čim bolj se jih drže in jih natanko in vestno izpolnjujejo, tem bolj redno in uspešno je poslovanje zadruge, tem manj nerednosti in neprilike je in vse to se vrši za boljši prospeh in uspeh združne misli, ki pri nas v Avstriji žalibog še ni tako zelo razvita, kakor bi bilo želeti, da bi se naše gospodarske razmere zboljšale.

Z ozirom na namen zadruge se pokažejo razne razlike, ki se pokažejo pri različnih smotrih, za katerimi stremi zadruga. Ena zadruga se zadovoljuje s tem, da prodaja sadje, kakor ji ga spravijo njeni člani, torej sveže, in da gleda pri tem samo na to, da ga proda hitro in s kolikor mogoče malimi stroški. Druge zadruge imajo sicer tudi prodajo svežega sadja, na drugi strani pa delajo iz sadja ali sadjevec, kompote, marmelade, ali pa ga sušijo. Take zadruge so posebno dobre za ona leta, v katerih je mnogo sadja, tako da se sveže sadje le zelo težko ali pa z veliko škodo proda.

Želeti je, da se zadruga ne zadovolji samo s potrebnimi prostori za vlaganje in odpošiljanje, ampak da si pripravi tudi prostore za shranjevanje sadja, tako da lahko svojim naročevalcem postreže tudi po zimi in na ta način vzdržuje prodajo sadja vse leto. Velike, bogate zadruge

bodo dobro storile, če bodo osnovale po bližnjih mestih lastne prodajalnice za sadje. Kar se tiče prostorov za shranjevanje sadja, se čisto lahko uredijo na ta način, da oddajo združniki za malo odškodnino svoje prazne kleti zadrugi v uporabo. Če pa se to ne da napraviti, potem bo zadruga dobro storila, če bo postavila primerno skladišče za jabolka, kar se napravi najprimerneje po amerškem načinu z umetnim hlajenjem prostorov.

Prostori za odpremljanje, odpošiljanje in skladišča morajo biti v sadnem okolišju in kolikor mogoče blizu prometa, l. j. v bližini železniških in parobrodskih postaj. Če se to ne godi, potem ima zadruga lahko precej velike stroške za prevažanje, ki pa se morajo po možnosti odpraviti, ker mora zadruga pred vsem gledati na to, kako zmanjša svoje upravne in režijske stroške.

Jasno je, da rabi zadruga za poslovanje denar. Ta se dobi, kakor se v pravih navadno pravi, s poslovnimi deleži v prvi vrsti, razun tega pa z izposojili, vstopninami, izkupičkom iz prodanega sadja in z izrednimi dohodki, kakor podporami, darili, volili i. t. d.

Vsak član mora prevzeti vsaj eden posloven delež. Število poslovnih deležev pa se ravna po velikosti sadnega pridelka, ki ga doseže kak član vsako leto.

Tako se mora po pravilih zadruge za vnovčevanje sadja, ki se imenuje „Elbegau“, za vsakih 2 000 kg petletnega povprečnega sadnega pridelka vzeti po 1 posloven delež; noben član pa ne sme imeti več ko 10 deležev. En poslovni delež znaša 100 K.

Zadruga sadjerejcev Meran-Burggrafentamt je uredila svoje poslovanje tako, da se zaračuna do 7.500 kg sadja na leto 1 delež, nad 7.500 kg dva deleža, nad 15.000 kg 3 deleži, nad 20.000 kg 4 deleži, nad 25.000 kg 5 deležev, nad 30.000 kg 6 deležev, nad 35.000 kg 7 deležev i. t. d., nad 50.000 kg 10 deležev. Tudi tukaj ne sme imeti, kakor drugje, posamezen član več ko 10 deležev. Vsak delež znaša 500 K. Deleži se dobe: s tem, da se plača ali ves znesek, ali vsaj velik del zneska, ali pa se pridrži 15% izkupička za sadje in se vpiše kot upraven delež, dokler ni določen upraven delež vplačan v polnem znesku. V gotovini vplačani upravni deleži se obrestujejo; obrestno mero določi občni zbor. (Pride še.)

IV.

Poročila glede blagovnega prometa zveze.

1

Oglas

našim članicam, oziroma podružnicam c. kr. kmetijske družbe glede nakupa semena rdeče detelje.

Ker se je sedaj začelo po večini že z mlatitvijo semena rdeče detelje, si dovoljuje zveza gospodarskih zadrug na

Štajerskem opozarjati vse člane (zadruga, društva in posamezne osebe) s posebnim ozirom na oglas, ki ga je priobčila že 1. novembra na tem mestu na to, da hoče potrebno semenje rdeče detelje nakupiti v prvi vrsti naravnost pri svojih članih.

Zveza prosi zato vse one člane, ki bi lahko oddali semenje rdeče detelje, dasi tudi v manjših množinah ko 100 kg naj ji pošljejo zanesljiv povprečni vzorec 10 *dek* težak. Tega bo potem preiskalo tukajšnje preiskovališče na predenico

in na odpadke. Na podlagi tega preiskovanja se bo določila zanj cena.

Zveza hoče članom glede cene kolikor je mogoče ustreči in upa, da se bodo poslužili te ugodne prilike.

V Gradcu, 28. novembra 1908.

Tržna poročila.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Koruza		Proso	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje	50	12	10	10	50	9	—	9	—	8	50	9	50
Ormož	50	12	—	11	50	10	—	9	50	8	50	8	—
Gradec	50	11	50	11	25	8	75	10	17	9	25	8	25
Ljubno	50	14	25	10	50	9	—	9	75	9	—	—	—
Maribor	50	11	50	9	—	9	25	9	25	8	75	8	50
Ptuj	50	12	25	10	50	10	—	10	50	9	—	8	—
Inomost	50	11	88	11	88	—	—	10	65	—	—	—	—
Celovec	50	12	—	10	15	—	—	9	—	8	90	—	—
Ljubljana	50	12	75	9	75	9	—	9	—	8	50	9	75
Pešt	50	13	24	9	75	7	52	8	35	7	60	—	—
Solnograd	50	12	—	9	90	9	—	8	80	10	—	—	—
Dunaj	50	12	78	10	41	8	72	8	49	9	21	—	—
Linc	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mesto	Kil	Ajda		Bob		Seno sladko		Seno kislo		Ržena slama		Ježna slama	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje	50	10	—	10	—	4	—	3	—	3	—	2	50
Ormož	50	10	—	10	—	7	—	6	50	3	—	2	80
Gradec	50	11	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubno	50	—	—	13	—	6	—	5	—	5	—	4	—
Maribor	50	8	25	12	—	7	—	—	—	4	—	3	50
Ptuj	50	9	50	11	—	7	—	6	—	4	50	3	50

Graško tržno poročilo.

Sejm skrmoin slamo od 2. decembra do 6. decembra 1908. Pripeljalo se je 31 vozov s 255 meterskimi stoti sena in 16 vozov s 125 meterskimi stoti slame; in je bilo slabše obiskano ko pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kislo od K 10.— do K 13.50, sladko od K 10.20 do K 14.—; ržena slama od K 8.60 do K 10.—; pšenična slama od K 8.50 do K 9.80, ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K —.—; ježna slama od K —.— do K —.—.

Sejmz rogato živino dne 10. decemb. 1908. Prignalo se je — volov, — bikov, — krav. — živih telet, pripeljalo se je — mrtvih telet, — svinj, — drobnic in — konj.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: 2 volov 20 bikov, — krav, — telet; na Gornje Štajersko 60 volov, 20 bikov, 60 krav, — telet; Predarlberško: 40 volov, 24 bikov, 30 krav, — telet; v Nemčijo: 7 volov, — bikov, — krav, — telet; v Švico: 40 volov, 3 bikov, — krav, — telet; Solnograd: — volov, — bikov, — krav, — telet; na Ogrsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Trst: — volov, — bikov, 30 krav, — telet; na Češko: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Moravsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; na Laško: — volov, 30 bikov, 30 krav. — telet

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže: klavni voli, tolsti od K 72.— do K 80.— (izjemoma K 88.—), poltolsti od K 62.— do K 70.—, suhi od K 54.— do K 60.—; voli za pitanje od K 54.— do K 60.—; klavne krave, tolste od K 52.— do K 60.—, poltolste od K 34.— do K 50.—, suhe od K 22.— do K 32.—; biki od K 52.— do K 66.—; dojne krave do 4. teleta od K 52.— do K 60.—, čez 4. tele od K 40.— do K 48.—; breje od K 42.— do K 50.—; mlada živina od K —.— do K —.— Za 1 kilogram mrtve teže: telet

do K —.— do —.—; svinje od K —.— do K —.—; pitanske svinje od K —.— do K —.—

Sejm klavne živine dne 11. decemb. 1908 Zaklana živina: 656 telet, 2908 svinj, 25 komadov drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K 1.— do K 1.10; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.12 do K 1.20; nemške mesne svinje od K 1.24 do K 1.30; nemške pitanske svinje od K 1.14 do K 1.20; ogrske pitanske svinje Ia od K 1.24 do K 1.30; ogrske pitanske svinje IIa od K 1.10 do K 1.20; mesne svinje od K 1.14 do K 1.24, bosnjaške pitanske svinje, debele, od K 1.10 do K 1.16; bosnjaške pitanske svinje, suhe od K 1.04 do K 1.12; ovce od K —.70 do K —.80; kozlički in jagujeta od K —.— do K —.—.

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme

Dne 28. decembra v Vitanju**, okr. Konjice; v Lipnici*; v Stradnu, okr. Čmurek; v Spielfeldu*, okr. Lipnica.

Dne 29. decembra v Ormožu (svinjski sejem).

Dne 30. decembra na Ptuj (sejem s ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje.

Dne 31. decembra v Gradcu (sejem z rogato živino); na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem).

Dne 2. januarja pri Sv. Jurju ob juž. žel.**, okr. Celje; v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 4. januarja v Celju*; v Ormožu*.

Dne 5. januarja v Konjicah*; v Ormožu (svinjski sejem); v Radgoni*.

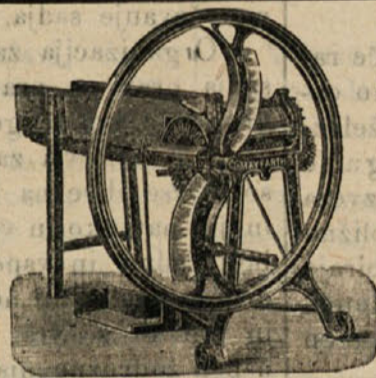
Anton Löschnigg

veletržec s papirjem, Gradec, Griesgasse 4

priporoča:

Debeli papir za vlaganje v sode in zaboje za jabolka. Zavojni papir za namizno sadje. Fino papirjevo volno za opremljanje in zavijanje jabolčnih jerbasov in zabojev. Bele in barvaste zrezke svilenega papirja za nalaganje. Etikete, servijete in vrečice za sadje. Pravi pergamentni zavoj v zvitihih za prošiljanje sadja, perotnine, grozdja, sira, nadalje Hofheimske in dunajske pase za lovljenje mrčesa, lim in naliman papir v zvitihih za lovljenje gosenic. 40a—24

Vzorci in ceniki na razpolago.

Stroje za pripravljane krme

rezi, rezanje repe, mline za debelo moko, parnice za krmo, kostijaste peči, sesalke za gnojnico

izdelujejo in pošiljajo v najnovejših in priznanih izdelkih

Ph. Mayfarth & Co.

tvornice za gospodarske stroje, livarne in parne kovačnice

Dunaj, II. Taborstrasse 71.

Ceniki brezplačno in poštne prosto. Iščete zastopnikov in preprodajavcev. 398—6

Dendrin

(v vodi takoj raztopljiv drevesni karbolinij) v zimi 1908 sijajni uspehi!

Cenike, priznanja, vzorce pošilja brezplačno:

Carbolineum - Fabrik R. Avenarius
Amstetten (Nižje Avstrijsko.)

Osredni biró:
DUNAJ, III, Bechardgasse 14.

Cepike

Ia kvalitete vseh običajnih trsnih vrst na navadnih podlagah

imajo na prodaj: I. štajerska trsničarska zadruga, pošta Juršinci pri Ptuj, trsničarska zadruga pri Sv. Boltenku pri Središču, trsničarska zadruga v Ljutomeru, trsničarska zadruga v Žetalah pri Rogatcu. Ceniki se na zahtevo pošljejo brezplačno. 362a—12

Schicht-Ovo Milo

ni milov mehur!

Že dolgo mu dajejo avstrijske gospodinje prednost pred vsemi drugimi. SCHICHT-OVO MILO izdeluje — pri vedno jednaki izvrstni kakovosti — iz najčistejših in najfinjših snovij. Rahlo drgnjenje že zadostuje — kajti SCHICHTOVO MILO raztopi s svojim posebno zmožnostjo čiščenje brez kuhanja, vretja in težkega dela vsako nesnago. Pri uporabi SCHICHT-OVEGA MILA si prihranite mnogo časa, denarja in dela.

Čistost SCHICHTOVEGA MILA se jamči s 25.000 K. 217a—7

Gospodje naročevalci

so uljudno prošeni da se pri naročevanju blaga sklicujejo na naš list.